

8. Роберт С. Уэйнберг, Дениэл Гоулд. – Основы психологии спорта и физической культуры. М.: Олимпийская литература, 1998.

9. Сурков Е.Н. Мотивация. Психология спорта в терминах, понятиях, междисциплинарных связях: Словарь-справочник / Под ред. В.У.

Угеевца. – СПб.: СПбГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1996. – С. 175.

10. Формування гендерної культури молоді: проблеми та перспективи //Матеріали науково-практичної конференції. – м. Тернопіль, 1-2 лютого 2006 р. – Тернопіль-2006. - 40 с.

Юлія Стребкова

Альтернативи фемінізму в освітньому просторі або про закономірність соціальної кризи в Україні

На основі гендерного аналізу соціальних процесів робляться висновки про закономірності небезпечних наслідків гендерної диференціації в освіті і підміни наукових підходів релігійною ідеологією у вирішенні соціальних проблем.

On the basis of gender analysis of social processes, drawn conclusion about conformity to law of hazard effects of gender differentiation in education and substitution of scientific approaches religious ideology in the decision of social problems.

Аналіз кризових соціальних процесів не може бути об'єктивним, якщо оминає поняття соціальної справедливості у сфері освіти та міжгендерної взаємодії. Фемінізм нерозривно пов'язаний з теоретичними та практичними аспектами справедливості. Саме роботи феміністичних авторів актуалізували питання соціальної справедливості стосовно різних за статтю та гендером людей. Елізабет Кіс у своїй роботі із символічною назвою "Справедливість" стверджує, що дійшовши згоди стосовно несправедливості гендерної ієрархії, більшість дослідниць "пропонують вкрай різні аналізи причин та характерних ознак такої ієрархії" [1, с. 578]. У передмові до згаданої роботи авторка зазначає, що "теорії справедливості демонстрували тенденцію до того, щоб узаконити підлегле становище жінок, або ж просто не помічати його" [1, с. 577]. На нашу думку, такі підходи не охоплюють теорій, які формували, обґрунтовували, виправдовували, та забезпечували відтворення гендерно детермінованих соціальних нерівностей. Форми суспільної свідомості: наука, релігія, мистецтво, мораль відображають не лише сукупність заведених у суспільстві норм, цінностей, ідеалів, вірувань, переконань, знань, настроїв, устремлінь, сподівань тощо, а й відповідають типу гендерної системи суспільства – невід'ємній компоненті суспільного буття. К. Міллет зазначає, що "сексуальна політика домагається згоди через "соціалізацію" обох статей в єдину

патріархальну державу, враховуючи характер, роль і соціальний статус [4, с. 53]. Саме тому гендерна компонента освітньо-виховного впливу є важливою для суспільного розвитку. Потребу у нових теоретичних доробках "науково і практично спаяних ідеологією прав людини" зазначають і фахівці у сфері державної безпеки [4, с. 86]. В Україні традиційно оминаються дослідження гендерної компоненти у сфері національної безпеки. На нашу думку, ігнорування гендерних чинників у підходах до доктрини інформаційної безпеки становить значну внутрішню загрозу для України.

У освітньому просторі українські дослідниці фіксують значну поширеність гендерних стереотипів стосовно жіночих та чоловічих ролей. Разом з тим, серед педагогів точиться гостра дискусія стосовно "гендерної толерантності" та "гендерної чутливості" і "нечутливості аж до гендерної сліпоті" та їх застосування у підходах до освіти і виховання. Акцент на певному вподобанні, не є лише "пріоритетом теоретичної елегантності" [1, с. 578], він пов'язаний з переконанням у абсолютній правоті та цілковитій недоцільності іншого підходу. На нашу думку, ці процеси є взаємопов'язаними і відображають сучасні тенденції розвитку українського суспільства. Оскільки діалектика формування загальнолюдських цінностей передбачає шлях від гендерної просвіти населення до гендерної освіти у вищій школі. На сьогодні можна виділити дві стратегії гендерної політики: гендерно нейтральну та гендерно орієнтовану, реалізація яких у свою чергу сфокусована на перерозподілі або визнанні прав та потреб. Гендерно нейтральна політика покликана зруйнувати соціальну гендерну ієрархію шляхом зменшення соціальних нерівностей [1, с. 578]. Потужна сексистська пропаганда розмальовує у масовій свідомості "страшні перспективи безстатевого суспільства". Сам по собі цей супротив свідчить про дієвість гендерно нейтрального підходу. Разом з тим, не слід розглядати набуття гендерної політики в

Україні значними та сталими. Вітчизняні фахівці з проблеми безпеки зазначають, що незворотність є «фірмовою» ознакою процесу професіоналізації влади і соціалізації притаманної їй сили [4, с. 84]. На нашу думку, саме хиткість досягнень ґендерної рівності в Україні свідчить про назрівання кризи влади. О. Іващенко з сумом констатує, що на вітчизняних теренах критика фемінізму часто набуває значно більшого розголосу ніж власне сам фемінізм [1, с. 12]. Зазначимо, що за обмеженістю в Україні теоретичних розробок фемінізму закономірно слідує неґація соціального досвіду та здобутків ґендерного мейнстримінгу. Серед науковців наполегливо поширюється інформація про "недоліки" ґендерно нейтральної політики у вигляді еkleктично підібраних фактів та псевдо статистичних даних. Проведення масових статистичних досліджень для встановлення об'єктивних соціальних закономірностей, яке призведе до викриття антигуманності спотворених патріархатом стратегій, неможливе "з причин дефіциту фінансування". Дефіциту, який, до речі, також має ґендерну складову. Статистичні дослідження певних соціальних феноменів без з'ясування причин цих явищ не лише не дають уявлення про реальний перебіг подій, а й унеможливають оцінку наслідків. Отже, лише інтерпретація результатів створює ілюзію причинно-наслідкових зв'язків. Замикаючи коло, патріархальна ідеологія результати та похибки бездарної політики покриває хибною обумовленістю результатів дослідження. Розкриття механізмів формування хибних причинно-наслідкових зв'язків, на нашу думку, не призведе до "автоматичного розірвання цього кола", оскільки у сучасному міфологізованому світогляді мирно уживаються загальне зниження інтелектуального рівня та абсолютна довіра до всього ірраціонального. О. Лазаренко та В. Барков застерігають, що "деінтелектуалізація політики, за суттю, тотожна її дегуманізації, десоціалізації з усіма відомими з історії наслідками для людини, суспільства, держави" [4, с. 79]. На основі інтуїтивних уявлень про статеву диференціацію відбувається проєкція поведінки тварин на соціальні процеси, складна соціальна взаємодія редукується до опозиції чоловічого та жіночого призначення, яким виправдовується ґендерна ієрархія. Отже, ґендерна диференціація є звичною у патріархальному світогляді, тому заснована на ній соціальна політика (зокрема ґендерна) видається привабливою та дієвою. Оскільки, як зазначалось вище, реальні та міфічні недоліки ґендерно нейтральної політики

широко висвітлюються, розглянемо докладніше небезпеки ґендерно орієнтованої політики.

З метою подолати негативні тенденції, які намітилися в українському суспільстві, розглядаються зміни до Закону України "Про пенсійне забезпечення". Передбачається поступове вирівнювання пенсійного віку для чоловіків та жінок. Якщо за основний мотив взяти ґендерно нейтральний підхід, то зміни мають сприйматися як логічна фіксація справедливого та рівного ставлення до всіх пенсіонерів, незалежно від статі і усунення дискримінації стосовно чоловіків пенсійного віку. Але за умови збереження патріархальної ідеології, ґендерно нейтральний принцип соціальної справедливості не може бути визначальним. Різний пенсійний вік підтримував патріархат як систему, і відтворював та закріплював ґендерну нерівність. У масовій свідомості жорстко закріплена нормальність ґендерної стратифікації. Різниця у пенсійному віці була паліативною мірою ґендерно орієнтованої політики. Незважаючи на те, що ефект від таких заходів є незначним (жінки втрачали п'ять років найбільш продуктивного у фінансовому плані трудового стажу), створювалась ілюзія турботи про жінок. Без усвідомлення необхідності подолання дискримінації за статевою ознакою зміни сприймаються як несправедливе погіршення стану жінок і будуть посилювати соціальну напругу. Якщо наріжним каменем необхідності зазначених змін поставити зменшення демографічного тиску на працездатне населення, то виникає враження справжньої ґендерної нейтральності. Насправді ж це враження оманливе, оскільки у сучасному українському соціумі існує жорстка ґендерна ієрархія, закріплена у ґендерній системі суспільства та ідеології, що підтримує патріархат. Відповідно до сексистської ідеології перогатива розвитку людини у професійній діяльності та публічній сфері належить виключно чоловікам. Жінки замикаються у сімейно-побутовій сфері. Разом з тим в Україні серед осіб працездатного віку жінки складають понад 50%. Елімінуючи жінок зі сфери виробництва, патріархат робить непосильним тягар працюючого чоловіка. Працюючи як мінімум за трьох, чоловіки помирають раніше ніж можуть скористатися "перевагами" годувальника сім'ї. Усвідомлення безпросвітності свого існування та сумних перспектив спонукає чоловіків середнього віку до безглуздих вчинків. Виникає так звана "криза середнього віку" та феномен "дружин другого покоління". Не усвідомлюючи причинно-наслідкових зв'язків

свого стану та залежності від ґендерної системи, чоловіки намагаються знайти втіху у своєму становищі, ще більше скорочуючи свій вік. Оскільки саме такі чоловіки становлять переважну більшість власників великого бізнесу, політичних еліт, рухів та лідерів, деструктивні процеси набувають ознак всезагальності і посилюють соціально-економічну нестабільність в країні. Патріархальна заангажованість все негативніше впливає на чоловіків, які не можуть покинути систему гноблення і відтворюють її навіть ціною власного життя.

Погоджуючись щодо використання принципів безпеки для прогресу людини і гідних умов її соціального буття згідно із загальними принципами гуманізму та демократії [4, с. 85], зазначимо, що компроміс між патріархатом та подальшим розвитком людства неможливий. Існують непоборні протиріччя між антигуманною сутністю патріархальної ідеології та принципами соціальної справедливості. З причин того, що патріархальний устрій є непродуктивним та не відповідає сучасному рівню розвитку суспільства, виникає необхідність стримувати дослідження, які викривають безперспективність підкореності жінок. Ідеологічні механізми дозволяють вперто не вбачати кореляції між значним представництвом жінок у вищих ешелонах влади та рівнем життя. Стимулюючи жінок під ідеологічним тиском терпіти сімейне насилля та народжувати дітей у малозабезпечених дисфункційних сім'ях, релігійні діячі фанатично виступають проти будь-яких репродуктивних прав людини, пов'язаних із вибором жінок. Прикриваючись моральними цінностями, духовенство водночас нацьковує суспільство на матерів-одиначок зрілого віку, які є перспективною репродуктивною соціальною групою. Азійські політики зятятю наводять переваги ісламодетермінованого становища жінок та саме традиційним розподілом соціальних ролей обумовлюють економічне зростання арабських країн, вперто не помічаючи нафтового чинника. Поєднання банального расизму та ксенофобії змушує створювати страшилки "вимирання Європи" та заселення китайцями Росії. Оскільки на основі хибних кореляцій неможливо зробити правильні висновки, неможливо сформувати вектор стратегічного розвитку України як у галузі освіти, так і у сфері міжґендерної взаємодії. Сама взаємодія набуває потворних форм. Повна неспроможність прогнозувати соціальні зміни не лише у часовому, а й у змістовному сенсі вже є свідченням деструкції соціально-гуманітарного напрямку науки та неефективності соціальної політики. Адже, за

умови збереження наукових підходів отримують якщо не планові, то хоча б передбачувані, очікувані та прогнозовані результати. На нашу думку, ґендерна теорія дозволяє прогнозувати та передбачувати соціальні зміни, а ґендерний аналіз є відповідною методологією досліджень. Розглянемо докладніше ґендерні реалії сучасного освітнього простору та дослідимо перспективи розвитку українського суспільства, виходячи з основ ґендерного аналізу освіти.

Аналізуючи дитячу літературу, українські педагоги і психологи (Т. Говорун, С. Вихор, О. Кікінежді, О. Кізь, Т. Голованова, та ін.) дійшли висновку про значну ґендерну асиметрію у вихованні юнаків та дівчат. Спонукаючи майбутніх чоловіків до домінування та даючи їм право контролювати "належну" поведінку у подруг та жінок, маємо бути готовими до закономірного збільшення випадків сімейного насилля та поширення кримінальної субкультури. Останнім часом серед молоді романтизується та легітимізується кримінальний фольклор. Кримінальна субкультура поступово виходить за межі девіантності шляхом асиміляції з домінуючою культурою у масовій свідомості. Наслідком цих процесів буде закономірне збільшення загальної агресивності, соціальної напруженості і відчуття незахищеності серед населення країни. Оскільки у масовій свідомості формується припустимість та певна толерантність щодо невиконання законів, зокрема, "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" та "Про попередження насильства в сім'ї", слід очікувати і подальшого зростання важких кримінальних злочинів та жорстокості серед жінок, які будуть змушені чинити опір безкарним утискам.

Соціальний тиск поряд з подорожчанням контрацептивів та відсутністю ідеологічно неспотвореної інформації про планування родини призводить до зростання неочікуваних вагітностей, які, відповідно, закінчуються перериванням небажаних вагітностей. За результатами обстеження репродуктивного здоров'я жінок у 1999 р. близько 54% вагітностей були незапланованими, з них 38% виявились небажаними. Пологами, закономірно, завершилися лише 5% небажаних вагітностей [7], [3]. Проводячи паралель між ґендерно нейтральним поняттям відповідального батьківства, описаний феномен можна назвати ґендерно детермінованою "несвідомою вагітністю". Ігноруючи право вибору людини у сфері репродукції, можна легко перейти від

стратегії «жорсткого материнства» (досліджувала Н. Михайлова) до повної заборони абортів. Досвід радянських часів показав, що у цьому разі репродуктивне здоров'я значно погіршується. Сучасне ігнорування такого досвіду може призвести до незворотної втрати репродуктивного потенціалу.

Безапеляційна політика збільшення народжуваності будь-якою ціною за умови збереження патріархальної ідеології та елімінації жінок зі сфери прийняття рішень приведе до змін у системі вищої освіти. А саме під виглядом ґендерно орієнтованої політики до навчально-виховного процесу замість дисциплін, що мають нести науково обґрунтовану інформацію, буде входити так звана програма формування сімейних цінностей. Зауважимо, що відтепер в Україні формувати сімейні цінності будуть не медики, ґендерологи, педагоги чи представники інших галузей соціально-гуманітарної науки, а православні релігійні діячі і духовенство: нещодавно Верховна Рада України ухвалила як закон Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік. співробітництва держави, згідно з якою, саме релігійним організаціям належить роль спільника держави у пропагуванні сімейних цінностей та здорового способу життя [2]. Такі зміни суперечать задекларованому світському характеру освіти в Україні та законодавству, яке гарантує свободу світогляду та можливість не сповідувати жодної релігії. Щоб прикрити антагонізм між науковим підходом та сукупністю ідеологічних концептів певної конфесії, 15 травня 2010 року наказом №273 ВАКУ богослов'я в Україні було визнано науковою дисципліною. Богослов'я було внесено до переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора філософських наук. Слід очікувати подальшого зменшення годин педнавантаження на власне філософію та скорочення працівників кафедр філософії, оскільки "богословські потреби" певний час будуть забезпечуватись у церквах, а не храмах науки. Відтак релігійно-соціальне міфотворення зможе завуальювати "незручні" результати свого існування. Наприклад, не бажаючи помічати закономірне збільшення абортів у разі "несвідомої вагітності", патріархальна ідеологія через проникнення релігії до освітньо-виховного процесу намагається стерти межу між зародком, плодом і дитиною, вагітною і матір'ю та абортom і вбивством. Відповідно наслідком такої підміни понять буде збільшення вбивств новонароджених

немовлят. Статистичні дані свідчать: "небажані вагітності в 92,2% випадків закінчуються абортom" [6, с. 54]. Надалі слід прогнозувати, що значна частина цих вагітностей закінчиться інфантицидом. Такі наслідки звісно є не бажаними, проте цілком закономірними.

Створюючи атмосферу "вагітності як дару", а не як закономірного наслідку статевого акту, релігійні діячі спонукають молодь не замислюватися над обов'язковим зв'язком між сексуальним життям та можливим батьківством. Відповідно, якщо вагітність є рідкісним і надзвичайним явищем не з причин крайньої дистрофії сучасних дівчат та порушень у системі харчування молоді, то планування родини витісняється у сферу необтяженої моральністю комерційної репродукції та потойбічного впливу. Зважаючи на недосяжність для молоді цін на послуги репродуктивної медицини та "дієвість" чудесних релігійних маніпуляцій, можна прогнозувати подальше зниження народжуваності та збільшення віку породіль перших пологів.

Нещодавно поряд із плакатами, символікою та іншою візуальною агітацією, яка спонукає залишати небажану вагітність, у навчальних корпусах ВНЗ поширилися наліпки з написом про гріховність дошлюбних сексуальних стосунків. Оскільки вагітність є даром – винагородою, то, відповідно, хвороби, що передаються статевим шляхом, є покаранням за цей гріх. Замість лікування слід розкаюватись, звертаючись до "лікарів людських душ – православних священників, а використовувати запобіжні засоби за цією викривленою логікою недоцільною. Замісні форми сексуальної активності вважаються ще більш давнім гріхом, а отже теж не схвалюються. Зважаючи, що більшість сучасної студентської молоді не планує брати шлюб протягом найближчих років, можна прогнозувати не лише поширення захворювань, що передаються статевим шляхом, а й значне збільшення кількості розладів та захворювань статевої сфери, пов'язане із повним утриманням у найбільш сексуально продуктивному молодому віці. Звісно, це ще більш знизить репродуктивний потенціал населення та спричинить значне поширення неадекватної та девіантної сексуальної поведінки.

Подвійні моральні стандарти у вихованні дівчаток та хлопчиків детермінують ризиковану поведінку останніх та феномен мачизму. Чоловіча ініціація досить часто відбувається шляхом долучення до кримінальної субкультури, вживання алкогольних напоїв, куріння та спонукання до

агресивної сексуальної поведінки. У молоді формується думка про те, що романтичні стосунки і кохання є цінними та бажаними виключно для дівчат. Оскільки це не відповідає дійсності, зокрема, найчастіше ініціаторами розриву стосунків є саме жінки та дівчата, можна прогнозувати зростання кількості самогубств серед юнаків.

Прирікаючи освічену та розвинену дівчину на пожиттєву обслуговуючу працю і самозречення заради материнства, патріархальна ідеологія викликає серйозний внутрішній конфлікт. Нав'язана перспектива патріархального шлюбу може контрастувати із розвиненим духовним світом дівчини та потребою у розвитку. Відкидання феміністських альтернатив у сімейному житті (рівномірного розподілу сімейних та батьківських ролей, однакового ставлення до подружньої вірності, та ін.) і самореалізації загалом, робить життя нестерпним, а конфлікт - нерозв'язуваним. Прикро, але нав'язлива стереотипність жіночого призначення, спричиняючи штучну безвихідь, штовхає найбільш емоційно багату та творчо обдаровану молодь до вживання психотропних і наркотичних речовин та відходу у віртуальний світ.

Патріархальний ідеологічний тиск на студенток орієнтує їх на паразитарний спосіб життя та спонукає до пошуку забезпеченого старшого за віком чоловіка. Що, однозначно, призведе до поступового зникнення студентських сімей. Зростання різниці у віці подружжя, підсилене повною протилежністю чоловічого та жіночого світів, у свою чергу, зробить розлучення неминучим. Отже, зростання розлучень за таких обставин є цілком закономірним. Можна також із впевненістю прогнозувати подальше посилення залежності дружини та збільшення навантаження на годувальника сім'ї, яке неминуче буде призводити до спалахів сімейного насилля.

Серед найперспективніших галузей наук, за даними В. Троян та Н. Таран, до 90% працівників складають жінки. Обмеження вибору професій жінками сферою обслуговування призводить до відставання вітчизняної науки у сфері технологій. Повернення жінок з наукового авангарду до ролі берегині сімейного вогнища може відкинути країну до буквальної ситуації: коли середньовічний спосіб мислення буде врешті відповідати середньовічному способу існування. Зазначимо, що ці невтішні прогнози здійснюються за умови неприйняття феміністичних альтернатив та насадження у масовій свідомості релігійних цінностей і антинаукових, близьких до середньовічних

уявлень про жіноче призначення. У разі дотримання ґендерних підходів до стратегій розвитку та соціальних програм відбувається швидкий та закономірний соціально-економічний прогрес і поліпшення якості життя. Як приклад можна навести реформи у Китаї та Швеції.

Погоджуючись із фахівцями у сфері безпеки, що реальність можливого соціального вибуху, усвідомлення його терміну та керованості є чинником у виборі сценарію подальшого розвитку України [4], зазначимо, що саме міжґендерна взаємодія може стати каталізатором цих процесів. Визначаючи найбільш небезпечним для України чинником "зневагу до знань, науки, культури, непрестижність інтелектуальної праці взагалі", автори називають цей чинник духовним та відзначають зменшення ідеологічної інтервенції у людське буття з боку держави та її тотального контролю за різними суспільними сферами. На нашу думку, небезпечний духовний чинник – це релігійна деградація людського потенціалу України під маскою "духовного відродження". Деінтелектуалізація влади уможливорює залишати поза увагою держави потужний ідеологічний пресинг на нормативну систему чоловічого та жіночого. Зазначимо, також, що усуваючи науку з процесу формування стратегій вирішення соціальних проблем, влада наражається на небезпеку втратити контроль за впливом релігійних діячів. Відповідальність за закономірні наслідки ідеологічного втручання до державної політики у цьому випадку буде покладена саме на владні структури. Існує також небезпека, що ґендернодетерміновані суспільні деформації, які обов'язково виникнуть, будуть використані для змін у політичній системі України загалом. Такий перебіг подій неодноразово ставався у історії європейської цивілізації, щоразу відкидаючи країну на периферію суспільного прогресу.

Освіта та міжґендерна взаємодія є взаємопов'язані соціальні сили. Релігійна експансія яскраво проявляється у сфері міжґендерної взаємодії і гостро відчувається молоддю. Ґендернонейтральні освітні стратегії у поєднанні з науковими підходами до соціальних проблем є необхідною передумовою гармонійного розвитку людства загалом і запорукою прогресу всіх і кожного. На нашу думку, вітчизняна педагогіка найближчим часом постане розчленованою поміж наукою та релігією: вже зараз спостерігаємо розрив у вивченні між чинниками та сферами їх впливу і порушення паритетності світоглядної та методологічної складових у соціально-

гуманітарній сфері. Бездумне руйнування наукового світогляду молоді та підміна наукових підходів релігійними догмами може призвести до закономірної, проте неконтрольованої соціальної непокори, яку не в змозі буде придушити релігія. Державно-церковна політика в Україні контрастує з глобальними процесами секуляризації та розвитком соціально-гуманітарного знання. Така невідповідність впливає на освіту, яка вже у недалекому майбутті не зможе формувати науковий потенціал.

Література:

1. Антологія феміністичної філософії / За ред. Е.М.Джа'єр та А.М.Янг; Пер.з англ. Б.Єгідис; Нуак.ред.пер. О.Іващенко. – К.: "Основи", 2006. – 800 с.

2. Закон України Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік. Відомості Верховної Ради України, 2010, N 33, с. 470

3. Здоров'я та поведінкові орієнтації української молоді: соціологічний вимір. Результати національного соціологічного опитування підлітків та молоді 10-22 років. – К.: УІСД, 2005. – 256 с.

4. Лазоренко О., Барков В. Гуманізація ідеології безпеки - стратегічна вимога сучасності // Стратегічна панорама.- 1999.- №4.- С.79-86.

5. Мілет К. Сексуальна політика / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 619 с.

6. Про становище сімей в Україні: Державна доповідь за підсумками 2000 року (схвалена міжвідомчою комісією з питань сімейної політики). – К.: ВД "Шкільний світ", 2001. – 192 с.

7. Репродуктивное здоровье населения Украины – 1999. Итоговый отчет. – К.: КМИС, 2001. – 206 с.

Тетяна Талько

Світоглядно-філософське та методологічне підґрунтя формування навчальних програм курсів з основ ґендерної рівності

У статті доводиться, що у пропедевтичному вступі до будь-якого курсу з основ ґендерної рівності слід визначитися з світоглядно-філософськими та методологічними засновками всього курсу, завдяки чому навчальні програми будуть оперті на метафізичне підґрунтя і виявлять онтологічний зріз поставлених проблем. Це дасть можливість актуалізувати зацікавленість студентства ґендерною проблематикою.

The article proves that in the propedevtic introductory entry to any course on gender equality ideologically-philosophical and methodological foundations of the course should be defined. It helps to base the training programs on metaphysical grounds and identify ontological image of the problems. This will enable to get the students interested in gender issues.

Навчальний курс з основ ґендерної рівності, як і будь-який інший лекційний курс, починається з пропедевтики. Традиційно пропедевтика до курсів з основ ґендерної рівності розглядається як акцентуація уваги слухачів на визначенні основних понять ґендерної теорії та історії виникнення і розвитку ґендеру в якості відображення соціокультурних вимірів статевого. Зазвичай викладачі, акцентуючи увагу на визначені сутності поняття «ґендер» та історичних і соціокультурних причинах його виникнення, особливостях розгортання ґендерних досліджень, а також передумовах та

чинниках формування ґендерної теорії, зауважують, що сучасна соціальна наука розрізняє поняття стать і ґендер (gender). При цьому підкреслюється, що терміном стать традиційно позначаються анатомо-фізіологічні особливості людини, на основі яких людські істоти визначаються як чоловіки та жінки, а ґендер відображує особливості соціалізації статі [7, с.8]. Також наводяться приклади конкретних наукових теорій, зокрема концепція Т.Парсонса, чи З.Фрейда тощо, які певним чином підготували ґрунт для виникнення ґендерної теорії. Доволі поверховим аналізом певних теорій і вичерпується ознайомлення слухачів з методологічними засновками курсу.

На моє переконання, програми навчальних курсів, які формуються на основі ґендерної теорії, мають бути забезпечені обґрунтованим світоглядно-філософським фундаментом та визначенням на основі цього методологічним апаратом. І хоча ґендерна теорія ще настільки юна, що навряд чи на часі говорити про існування метафізики ґендеру, але певні паростки філософії ґендеру в Україні вже є. Важливими в цьому плані є розробки І.Грабовської, І.Жеребкіної, О.Забужко та інш. Відповідно, пропедевтику до ґендерних курсів вітчизняна філософська думка цілком спроможна забезпечити адекватними часові світоглядними та методологічними установками. Відтак сьогодні будь-який навчальний курс з проблем ґендеру, а тим більше курс з основ ґендерної рівності повинен спиратися на серйозне